

Hoe Poetin pokert met kunstmest

duiding

Grote crisissen strooien zand in de machine van de globalisering en landen als Rusland of China zijn er dan als de kippen bij om hun eigen belangen veilig te stellen. Kunstmeststoffen zijn een onderschatte troef in dat machtsspel.

🕒 9 FEBRUARI 2022 – LAATST BIJGEWERKT OM 16 FEBRUARI 2022 13:10

Lees meer over:

mest

europa

ruslandboycot

Oorlog Oekraïne

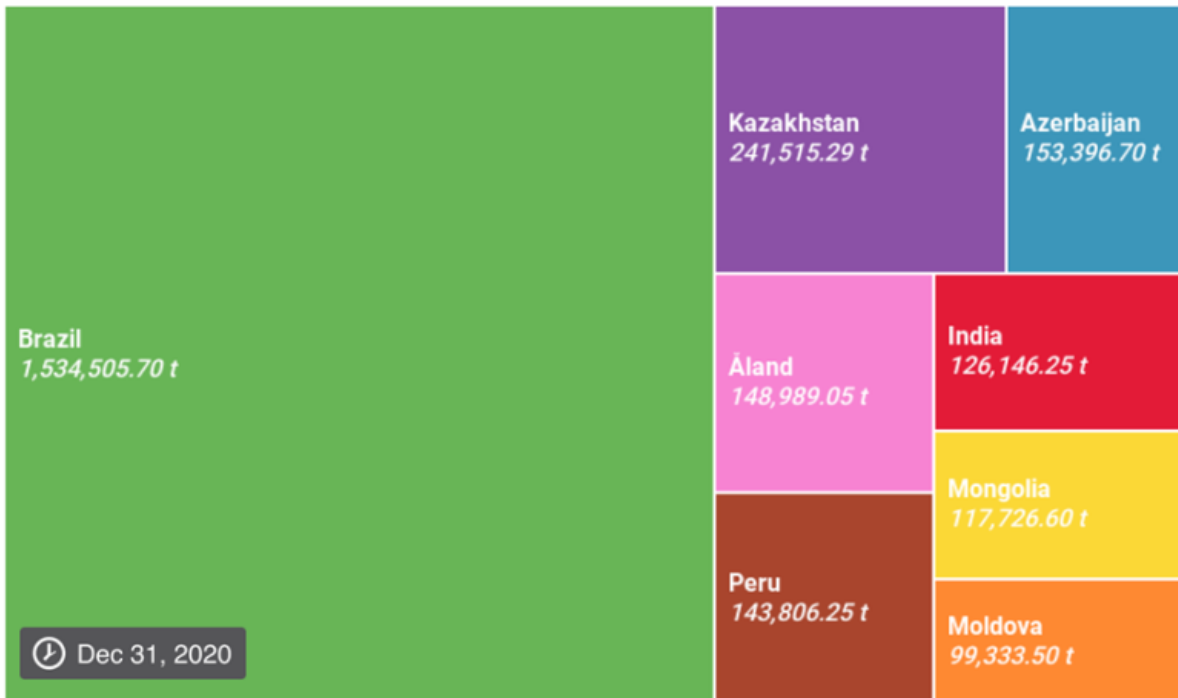
Het viel wat tussen de plooiën van het nieuws, maar met de lente in aantocht besloot Vladimir Poetin alweer om een exportverbod voor ammoniumnitraat op te leggen. Rusland is op zijn eentje goed voor twee derde van de wereldproductie van dat specifiek soort kunstmest. Begin november had de Russische president al eens exportquota beslist. Als landbouw-grootmacht profiteren de Russen rechtstreeks van de graanprijzen die in de zenit noteren.

Hamsters en capibara's

Het zijn niet de Europese boeren, maar de Braziliaanse die de grootste afnemer zijn van de Russische ammoniumnitraat. Ze gebruiken het voor hun 'safrinha', het tweede graangewas dat ze verbouwen als kleine broertje van de sojateelt. De maïs is vooral voor binnenlandse consumptie bestemd en daarmee een rechtstreeks probleem voor de Braziliaanse bevolking. Als de Russische beer hamstert dan voelen ze dat dus een halve wereld ver in het land van de capibara.

Major Destinations for Russian Ammonium Nitrate Exports Export Volume (mass)

DATA: COMTRADE, Gro Intelligence

En dus staat volgende week een staatsbezoek gepland van de Braziliaanse sterke man Jaír Bolsonaro aan zijn al even sterke Russische evenknie en dat zeer tot onvrede van de Europese leiders en de Amerikaanse president Joe Biden. Voor de landen van de NAVO is het

een groot diplomatiek affront dat de leider van een bevriende natie op staatsbezoek gaat midden in een ongeziene militaire stand-off aan de Oekraïense grens.

Ondanks de zware druk van de NAVO-landen besloot Bolsonaro door te zetten met zijn bezoek. En de kans lijkt klein dat hij aan dezelfde komische overgeproportioneerde tafel zal moeten plaatsnemen als de Franse president Emmanuel Macron. “We hebben zakelijke relaties met Rusland, inclusief het onderwerp van de meststoffen”, vertelde hij aan het Russische persagentschap TASS. “Landbouwminister Tereza Cristina zal deel uitmaken van de delegatie en de gesprekken aangaan over de belangen van onze agrobusiness. Ik twijfel er niet aan dat het bezoek een succes zal worden.”

Hart van de Europese kunstmestindustrie

De exportban strooit zout in de wonde bij de partners van de NAVO, maar de boeren in Vlaanderen hoeft het niet extra te verontrusten. De driehoek tussen Rotterdam, het Ruhrgebied en Duinkerken is het hart van de kunstmestindustrie in Europa. Een historische erfenis, want vroeger werd gewoon steenkool gebruikt voor het Haber-Bosch proces. “De belangrijkste bouwsteen voor minerale meststoffen is ammoniak”, zegt Peter Jaeken van BELfertil. “De stikstof daarvoor is een lokale grondstof, dat halen we gewoon uit de lucht. Maar de waterstof winnen we vandaag uit aardgas. Voor stikstofproducten is aardgas in de eerste plaats een grondstof en veel minder een energiedrager. Maar voor de prijs maakt dit uiteraard geen verschil.”

In oktober vorig jaar moesten verschillende Europese ammoniakfabrieken hun productie stilleggen door de hoge aardgasprijzen. De kunstmestfabrikanten zoals het Noorse Yara of het Duitse BASF kopen hun gas meestal op de spotmarkt, dat wil zeggen dat ze het tegen volatiele dagprijzen moeten betalen. “De gasprijs beslaat driekwart van onze productiekosten. Vorig jaar kochten we nog gas in voor 4 euro per MWh. Begin oktober moesten we ruim 80 euro per MWh betalen. Dat zet het rendement zwaar onder druk”, getuigde een Yara-verantwoordelijke vorig jaar in de Nederlandse krant Trouw.

“Die tijdelijke vermindering in lokale ammoniakproductie hebben de EU-fabrikanten opgevangen door hun bevoorrading van ammoniak van buiten Europa te laten komen, waar de gasprijzen vaak lager zijn”, zegt Jaeken. Ongeveer drie kwart van de ammoniakproductie wordt gebruikt voor minerale meststoffen, maar de rest vindt zijn weg naar de industrie onder andere voor toepassingen in schoonmaakproducten of textiel. Na de eerste Covid-golven groeide de vraag bij die industriële toepassingen een stuk sneller dan bij de landbouw.

Ook P en K verstoord

En niet alleen de prijzen van de N in de Heilige Drievuldigheid NPK gaan door het dak. Ook voor kali- en fosfaatmeststoffen zijn er extreme stijgingen. Want hoewel kalium en fosfaten uit mijnbouw afkomstig zijn, worden ook deze stoffen zonder gêne ingeschakeld in het geopolitieke spel. Kaliumcarbonaat zit vooral in het zoutmengsel potas. Het belang van kalium voor de landbouw werd ontdekt door Justus von Liebig, maar daarnaast wordt het ook gebruikt in de zuivering van water naar drinkbaar water. Via het staatsbedrijf Belaruskali heeft Wit-Rusland een vijfde van de wereldwijde potasproductie in handen. Veruit het grootste deel van de export loopt via de haven van Litouwen, maar het Westen heeft economische sancties getroffen tegen het Loekasjenko-regime die vooral Belaruski treffen. Al maakt de laatste dictatuur van Europa er niet om: India, China en Brazilië staan klaar om de Wit-Russische kali te ontvangen. In diplomatieke bronnen klinkt het dat de sancties Loekasjenko eigenlijk dieper in de armen van Poetin drijven.

Een klassiek fenomeen is dat hoge graanprijzen de wereldvraag naar meststoffen doet toenemen, en dat maakt dat de meeste Vlaamse akkerbouwers de kat uit de boom kijken. “Wat we vooral zien gebeuren is vanuit alle partijen in de markt een eerder afwachtende houding. Zo koopt iedereen minder tegelijkertijd aan, en wordt er minder gestockeerd. De situatie is momenteel niet erg stabiel. Aangezien de prijzen van de graanteelten ook mee omhoog gaan, zullen de boeren wel voldoende blijven bemesten om zo de opbrengst te verhogen/ garanderen”, klinkt het bij Arvesta, dat boeren begeleid bij hun teelten.

De verwachting bij Arvesta is dat boeren hun dierlijke bemesting maximaal zullen invullen volgens de mestnormen, op vlak van regulering en techniek wordt er al veel gedaan om het kunstmestgebruik te beperken en efficiënter te maken. Maar toch zijn er ook teelten die niet zonder dat tikje extra kunnen. Zo deed Luc De Waele van de coöperatie van de diepvriesgroentelers onlangs zijn berekening voor de kostprijs van de kunstmest in VILT. Voor een ton kalkammonsalpeter 27 procent werd in het plantseizoen 2020-2021 nog 200 euro per ton betaald. Dit jaar zal dat drie keer zoveel zijn. Bij een kalimeststof zoals Potasse 60 gaat het om een (bijna) verdubbeling van 264 euro per ton naar 500 euro. De onderhandelingen tussen de groenteboeren en de vriesgroenteverwerkers lopen dan ook bijzonder moeilijk, vandaag voeren ABS en Boerenbond actie om een betere prijs te verkrijgen. Van de Vlaamse diepvriesgroenten vertrekt 95 procent naar het buitenland. In die geglobaliseerde handel zijn de marges flinterdun.

Welk spel?

Ook Peter Jaeken zou graag wat meer aandacht zien van de beleidsmakers voor de internationale context waarbinnen de Europese boeren en toeleveringsbedrijven moeten werken: “Wij staan als sector volledig achter de doelstellingen van de Green Deal, en wij denken dat wij dat eigenlijk op een substantiële manier kunnen bijdragen, maar bij een aantal dingen moeten we ons toch afvragen of we wel bereiken wat we beogen. Neem nu de kost van een ton CO2 in Europa momenteel, die de honderd euro benadert. Nu voelen we dat nog niet zo hard omdat de gasprijzen zo hoog zijn, maar van zodra die zakken gaat ons dat minder concurrentieel maken met het buitenland. Het is toch in ons strategisch belang om dat sterk ecosysteem dat we hier hebben overeind te houden.”

“**Wij staan volledig achter de doelstellingen van de Green Deal, en kunnen er op een substantiële manier aan bijdragen, maar bij een aantal dingen moeten we ons toch afvragen of we wel bereiken wat we beogen**”

Peter Jaeken - Secretaris-Generaal BELfertil

“Vlaanderen is niet losgekoppeld van de rest van de wereld. Zeker niet op vlak van meststoffen, waar België en nabije omgeving zowel qua productie als qua handel een belangrijke draaischijf is. Dat is een troef voor Vlaanderen, maar niemand heeft een kristallen bol”, zegt Jaeken. “We moeten beseffen dat er landen zijn, zoals China en Rusland, die export van meststoffen bemoeilijken zodat binnenlandse producenten voorrang geven aan de eigen markt. We hebben dat gedrag ook na de financiële crisis gezien. Op dat moment is het ieder voor zich. En eigenlijk kan je beargumenteren dat de Arabische Lente daar een uitloper van was. Dat was ook een voedselcrisis.”

Onafhankelijk worden van kunstmest zal nog niet voor meteen zijn. Zowat de helft van ons voedsel wordt geproduceerd dankzij het gebruik van minerale meststoffen. Alleen zet de felle en plotse stijging van de energiekost wel een enorme opwaartse druk op de productie- en verwerkingskost van dat voedsel. De indicator “Brood en granen” kruipt naar de top drie van de onderdelen van de prijskorf waar de inflatie het sterkst is. Peter Jaeken vergelijkt het met de frituur om de hoek: “Je weet dat de productiekost van de aardappel stijgt door kunstmest, maar ook de olie om te bakken wordt duurder, de factuur om de bakolie te verwarmen gaat omhoog en de friturist moet zijn personeel een indexatie kunnen betalen. Je moet er geen tekening bij maken dat de prijs van het pakje friet dan onherroepelijk omhoog gaat.”

En ondertussen wint Poetin het pokerspel op de grondstoffenmarkt. Op papier is de economie van Rusland niet groter dan die van de Benelux, maar zijn kaarten zijn ijzersterk. Aardgas is de hoogste aas, maar kunstmest een onderschatte troef.

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17

1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: <https://www.facebook.com/vilt.nieuws/>

screenreader.visit us on our linkedin page: <https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/>

screenreader.visit us on our instagram page: <https://www.instagram.com/vilt.nieuws>

screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws

screenreader.visit us on our bluesky page: <https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social>

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |

[Privacy policy](#)

[Copyright](#)

[Cookie Policy](#)

[Cookie instellingen aanpassen](#)

Webdesign by Who Owns The Zebra